

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН
БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ХУРЛЫН
ХУРАЛДААНЫ ТОГТООЛ

2022 оны 03 сарын 30 өдөр

Дугаар 07/39

Булган

Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрэм
батлах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 38.5, 48 дугаар зүйлийн 48.1, 52 дугаар зүйлийн 52.1.2 дахь заалтыг тус тус үндэслэн сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын хуралдаанаас ТОГТООХ нь:

1. Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын "Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрэм"-ийг хавсралтаар баталсугай.
2. "Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрэм"-ийг мөрдөж ажиллахыг сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Төлөөлөгчдөд, хяналт тавьж ажиллахыг Хурлын Ёс зүйн хороонд даалгасугай.
3. Тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нарийн бичгийн дарга (Э.Бүжмаа)-д үүрэг болгосугай.
4. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан 2021 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн 05/28 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

ДАРГА *М. Долоон-од* Ж.ДОЛООН-ОД

0721009

D:\Togtool\togtool 2022.docx

Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
ээлжит 07 дугаар хуралдааны 2022
оны 03 дугаар сарын 30-ны өдрийн
07/39 дүгээр тогтоолын хавсралт

ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ХУРЛЫН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ЁС ЗҮЙН ДҮРЭМ

Нэг. Дүрмийн зорилго нь:

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Төлөөлөгчдөөс иргэд сонгогчид, сонгогдсон Хурлын байгууллагынхаа өмнө хулээсэн үүргээ нэр төртэй гүйцэтгэж ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэхэд энэхүү дүрмийн зорилго оршино.

Хоёр. Дүрмийн эрх зүйн үндэслэл нь:

Монгол Улсын Үндсэн хууль, Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай, Төрийн хяналт шалгалтын тухай, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай, Мэдээллийн ил тод байдал, Мэдээлэл авах эрхийн тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчөөр бараа, ажил үйлчилгээг худалдан авах тухай, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай, Авлигын тухай, Нийтийн сонсголын тухай, Зөрчлийн тухай, Захиргааны ерөнхий хууль зэрэг хуулиудыг судалж мөрдөж хэрэгжүүлэх нь ёс зүйн аливаа алдаа дутагдал, зөрчил үүсэхээс урьдчилан сэргийлж ёс зүйн дүрмийн хууль эрх зүйн үндэс болно.

Гурав. Төлөөлөгчийн ёс зүйн хэм хэмжээ:

3.1. Төлөөлөгч нь үйл ажиллагаандаа дор дурдсан ёс зүйн хэм хэмжээг сахин мөрдөнө:

3.1.1. Сонгуульт үүргээ биелүүлэх, бусадтай харилцах, үзэл бодлоо илэрхийлэх, алба ажил, зан үйлдэлдээ хууль ёсоо дээдэлж мөрдөнө.

3.1.2. Хувийн ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байна.

3.1.3. Хүний нэр төр, алдар хүнд, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хүндэтгэж сахина.

3.1.4. Сонгогч иргэддээ чин сэтгэлээсээ үйлчилж тэдний хэлсэн үг, гаргасан санал, гомдол, хүсэлт, шүүмжлэлийн мөрөөр ажил зохион холбогдох албан тушаалтанд уламжилж хариу авч иргэддээ мэдээллэж ажиллана.

Гэр бүл, үр хүүхэд, бага балчир насныхны эрүүл чийрэг хүмүүжилд байнга анхаарч хүчирхийлэл, тэдний эрх ашиг зөрчигдөхөөс сэргийлж гэр бүл, хүүхдийн эрхийг хамгаалж ажиллана. Жендерийн ялгаварлан гадуурхалт, бэлгийн дарамт үзүүлэхээс ангид байна.

3.1.6. ИТХ-ын хуралдаан, Зөвлөл, Хорооны хуралд идэвхтэй оролцож, хэлэлцэж

байгаа асуудлаар асуулт тавьж, горимын санал гаргаж хуралдааны дэгээ мөрдөж шийдвэрийг ажил хэрэгчээр батлах, шалтгаангүйгээр хурал таслах, хурал хаях, хурлаа зогсоохыг шаардах, хувийн явцуу үзэл бодлоо тулгахгүй байна.

3.1.7. Гаргасан шийдвэр, тавьсан зорилтоо иргэд, сонгогчдод байнга таниулж санал бодлыг нь уламжилж шийдвэрийн биелэлтээр хяналт шинжилгээ хийж холбогдох шатны хурлаар хэлэлцүүлэхээр санал санаачилга гаргана.

3.1.8. Ядуурал, ажилгүйдлийг дэс дараатай бууруулах, нийгмийн эмзэг бүлгийн хүмүүсийн ажил амьдралд анхаарч туслах, байгаль цаг уур болон болзошгүй аюулаар хохирсон иргэдийн сэтгэл санааг дэмжих зэргээр нийгмийн сайн үйлсийг өрнүүлж ажиллана.

3.1.9. Хэлэлцэх асуудал, гарах шийдвэрийн чиглэлээр өөрийгөө бэлтгэж холбогдох хууль тогтоомж судлах, мэргэжлийн хүмүүстэй уулзаж ярилцах, иргэдийнхээ санал бодлыг танадах, холбогдох ном, гарын авлага уншиж судлах замаар хуралдаа ажил хэрэгч, мэдлэгтэй идэвхтэй оролцоно.

3.1.10. Албан болон сонгуульт үүргээ гүйцэтгэхдээ гадаад дотоодын аливаа иргэн, хуулийн этгээдэд давуу байдал олгох, үгсэн тохирох, тэднээс бэлэг шан харамж, хөнгөлөлттэй үйлчилгээ, зээл авах ах дүү, хамаатнаа тендерт ялуулахыг оролдох зэргээр ашиг сонирхол нь хөндөгдөхөөс байнга сэргийлж ажиллана.

3.1.11. Иргэд сонгогчидтой харилцахдаа үндэс угсаа, нас хүйс, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, улс төрийн намын харъяалал, шашин шүтлэг, үзэл бодлоор нь ялгаварлан хандахгүй эрх тэгш харилцаж үйлчилнэ.

3.1.12. Төлөөлөгч нь тухайн нутаг дэвсгэрийнхээ бүх иргэдийг нэр төртэй төлөөлж орон нутгаа хөгжүүлэх, хүн арддаа ажил үйлчилгээг чанартай, хүртээмжтэй хүргэх, хүний сайн сайхны төлөө санаж сэдэж, зүтгэж тэмүүлж манлайлж ажиллана.

3.1.13. Сонгуульт болон албаны аливаа ажилд хөнгөн гоомой хандах, үл тоомсорлох, биеэ тоох, цахимаар бусдыг гүтгэж, нэр төрд нь халдах, хүнд суртал чирэгдэл гаргахгүй байна.

3.1.14. Архидан согтуурах, худал хуурмаг амлалт өгөх, намчирхах, бусдыг хууль бусаар турхирах, худлаа хэлэх зэрэг ёс зүйн алдаа гаргахгүй байна.

3.1.15. Төлөөлөгч өөрийн ба гэр бүлийн хувийн ашиг сонирхлын болон хөрөнгө орлогын мэдүүлэг, орлого зарлагад гарсан их хэмжээний өөрчлөлтөө цаг хугацаанд нь үнэн зөв гаргаж тайлбарлаж байна.

3.1.16. Төлөөлөгч өөртэй нь буюу гэр бүл, хамаатан садны ашиг сонирхолтой нь холбоотой асуудал хэлэлцэх хуралдаанд өөрийн саналаараа оролцохгүй байхаа илэрхийлнэ.

3.1.17. Байгууллага хамт олны болон аль нэг албан тушаалтан, иргэний нэр төр, нууцыг хамгаалж, гүтгэх, хилсээр муулах зэргийг гаргахгүй байна.

3.1.18. Төлөөлөгч үүргээ гүйцэтгэхдээ төрийн байгууллага, нутгийн захиргааны болон төрийн үйлчилгээний ажилтнуудаас албан ажлын хүрээнд зөвхөн хуулийн дагуу зөвлөмж дэмжлэг авна.

3.1.19. Хурлын байгууллагын удирдлагаас өгсөн үүрэг даалгаврыг чанартай биелүүлж хариуг өгдөг байна.

3.1.20. ИТХ-ын шийдвэрээр тогтоосон дэг журмаа сахин биелүүлэхийн хамт хууль зөрчсөн, байгаль орчноо хамгаалах, газрын баялаг, ашигт малтмалын зөвшөөрөл олгох, орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг зарцуулах асуудалд шударга бус хандах явдалтай эвлэрдэггүй байна.

3.1.21. Тухайн шатны Засаг дарга, нутгийн захиргааны албан тушаалтанд хувийн эрх ашгийн үүднээс шахалт дарамт үзүүлэх, ашиг сонирхлоо тулгаж илэрхийлэх зэрэг хууль бус шаардлага тавихгүй байна.

3.1.22. Иргэний хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалж нутаг дэвсгэрийн хэмжээний ажил үйлчилгээг сайжруулах, дутагдал доголдлыг арилгуулах, Хурлын шийдвэрийг биелүүлэх талаар Засаг дарга болон үйлчилгээний албан тушаалтанд шаардлага, асуулга тавьж, хариу авч иргэддээ мэдээллэнэ.

Дөрөв. ИТХ-ын ёс зүйн хороог байгуулах, түүний зохион байгуулалт үйл ажиллагааны чиглэл:

4.1. ИТХ-ын Төлөөлөгчийн ёс зүйн хэм хэмжээг сахин мөрдүүлэх, зөрчил дутагдлыг арилгуулах, үнэнч шударга, шуурхай шийдвэрлэх ажлыг ИТХ-ын Ёс зүйн асуудал эрхэлсэн хороо хариуцна.

4.2. "Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрэм"-ийг ИТХ-ын хуралдаанаар хэлэлцэж батлан тогтоол гаргана.

4.3. Төлөөлөгчийн ёс зүйн асуудал эрхэлсэн хороо нь энэ дүрмийн заалтын дагуу Төлөөлөгчийн ёс зүйн хэм хэмжээг жил жилээр дүгнэж хорооны хурлаар хэлэлцэж байна.

4.4. Ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн асуудлаар байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэнээс ирсэн өргөдөл гомдол, санал хүсэлт, шүүмжлэл, ИТХ-ын удирдлагуудаас өгсөн чиглэл, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр гарсан асуудлыг нэг бүрчлэн шалган тогтоосны үндсэн дээр Хорооны хурлаар хэлэлцэнэ.

4.5. Асуудлыг хэлэлцэхийн өмнө уг асуудлаар судалгаа хийх, нотлох баримтуудыг цуглуулах /Захиргааны ерөнхий хуулийн 25 дугаар зүйлийн дагуу/ хөндлөнгийн хүмүүсийн санал гомдлыг тандах замаар хорооны гишүүдийг тодорхой чиг

үүрэгтэйгээр ажиллуулна.

4.6. Төлөөлөгчийн талаар гарсан санал гомдол, шүүмжлэлийг үндэслэлтэй гэж үзэх баримт нотолгоо бүрдсэн нөхцөлд уг Төлөөлөгчийн санал бодлыг сонсоно.

4.7. Хорооны хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлыг нээлттэй, хаалттай хийхээ хорооны хуралд оролцсон Төлөөлөгчдийн олонхийн саналаар шийдвэрлэнэ.

4.8. Хорооны хурал нь уг Төлөөлөгчийн талаар нухацтай ярилцаж ёс зүйн хэм хэмжээг яаж зөрчсөн, хор холбогдол нь хир болох санаатай үйлдсэн давтсан эсэхийг ярилцаж зөвлөмж гаргана. Зөвлөмж нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 40 дүгээр зүйлд заасан шаардлагуудтай нийцсэн байна.

4.9. Хорооны зөвлөмж нь хурлын протоколоор баталгаажна.

4.10. Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрэмд заасан хэм хэмжээг зөрчсөн нь нотлогдсон бол ёс зүйн асуудал эрхэлсэн хорооноос доор дурдсан хариуцлага тооцохоор ИТХ-ын хуралдаанд танилцуулна.

-Уучлалт гуйлгах

-Сануулж дутагдлыг ойлгуулах

-Холбогдох шүүхээс эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэсэн бол Төлөөлөгчөөс огцруулах

4.11. Хорооны гишүүд уг асуудлыг хэлэлцэж шийдэхдээ хууль дээдэлсэн, үнэнч шударга, хариуцлагатай ажиллана.

4.12. Ёс зүйн асуудал эрхэлсэн хороо нь хийсэн ажлынхаа тайланг Хорооны хурлаар хэлэлцэн жилд нэг удаа ИТХ-ын Хуралдаанд танилцуулна.

4.13. Төлөөлөгчийг гүтгэх, нэр төрд нь харшлах үйлдлийг тогтоон, Төлөөлөгчийн нэр хүнд байр суурийг хамгаална.

4.14. Хорооны ажлын тайлан мэдээ, хурлын протокол, иргэд, хамт олноос ирүүлсэн баримт бичгийг жилээр нэгтгэн архивын нэгж болгон ИТХ-ын Ажлын албанд өгнө.

4.15. Хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр 2 удаа дараалан ИТХ-ын хуралдаан тасалсан тохиолдолд сарын урамшууллыг олгохгүй.

4.16. Төлөөлөгчид ИТХ-ын хуралдаанд цаг хоцорч ирсэн тохиолдолд цаг, минутаар нь тооцож сарын урамшууллаас хасах.

Тав. ИТХ-ын удирдлагаас хийх ажил:

5.1. ИТХ-ын дарга, нарийн бичгийн дарга нар Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг биелүүлэхийг нийт Төлөөлөгчөөс шаардаж хяналт тавьж ажиллана.

5.2. Ёс зүйн асуудал эрхэлсэн хорооны дарга, гишүүдийг ажиллах боломжоор хангаж үүргээ биелүүлэх талаар зөвлөмж чиглэл өгч шаардлагатай төсөв хөрөнгийг гаргана.

5.3. Ёс зүйн асуудлаар холбогдох албан тушаалтан, байгууллагаас тодруулга, лавлагаа авах хүсэлт саналыг ИТХ-аас албан бичгээр уламжилж хариуг авна.

5.4. Ёс зүйн асуудал эрхэлсэн хорооны санал санаачилгаар тайлан болон Төлөөлөгчийн асуудлыг ИТХ-ын хуралдаанаар хэлэлцэж шийдвэр гаргана.

Зургаа. Бусад асуудал:

6.1. Ёс зүйн хэм хэмжээ гэдэг нь хууль дүрмээр олгогдсон эрх, үүргээ хэрэгжүүлэн, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал түүний байгууллага, иргэд, сонгогчид хамт олны хүрээнд дагаж мөрдвөл зохих хэм хэмжээ, зан үйлийн нийлбэр цогц мөн. Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмээр заасан хэм хэмжээг санаатай буюу санамсаргүй зөрчсөн үйлдэл, эс үйлдэхүйг ёс зүйн дүрмээ зөрчсөн гэж үзнэ.

6.2. Хууль болон энэхүү дүрэмд заасан эрх үүргээ зориуд буюу байнга биелүүлж гүйцэтгээгүй бол эс үйлдэхүй гэнэ. Сонгуульт үүрэг, эрх мэдлээ урвуулан ашиглах, хэтрүүлэн хэрэглэх, хурлын үйл ажиллагаа, сонгогч иргэдтэйгээ тогтмол оролцож харилцаагүй санаатайгаар зайлсхийсэн бол зөрчсөн үйлдэл гэж ойлгоно.

6.3. Ёс зүйн дүрмийн хэм хэмжээг зөрчсөн тохиолдолд Төлөөлөгч өөрөө ойлгон ухамсарлаж нийт Төлөөлөгчдийн өмнө буюу Хорооны хурал дээр уучлалт гуйсан бол Хурлын протоколд тэмдэглэж нийтэд мэдээллэнэ.